

Az út

Jakab Tibor

Te Doki!

Amikor kisgyermekként nagyapámmal végimentünk Bugyi falu egyes főutcáján, minden tiszta, szép és átlátható volt. Vasárnaponként mentünk az öreggel ketten a templomba. Indulás előtt mindig felolvastam a Bibliájából, amit még ő is az öregapjától kapott. Kálvinista volt, azok meg olvassák, meg ismerik is ám a Bibliát! Tudom doki, hogy a te apád is ott lett később falusi orvos, aztán te is ott nőtél fel Bugyin. De amikor mi nagyapámmal sétáltunk, az akkor volt, amikor még autó sem zavart minket. Mert nem volt a faluban autó! Ha egy héten egyszer mégis arra vetődött egy, csapatostól futottunk utána mi gyerekek, hogy egy kis benzingőzt szívhassunk. Szóval zavartalanul sétáltunk az úton. Az út tiszta volt és egyes. A házak is tiszták és szépek voltak. Tudod te Doki, hogy milyen elegáns volt régen egy gazda háza egy faluban? Tágas és otthonos. Embernek és állatnak, élelemnek és terménynek helyet adó épület. Vasárnapra tisztára söpörte mindenki a portáját, és az utcát a háza előtt. Az emberek is szépen kimosakodtak, felöltöztek, ahogy mi is, és indultak a templomba. A csendőr is díszegyenruhában pompázott a főutcán. Tudod Te Doki, hogy nézett ki egy csendőr a kifényesített derékszíjjal, csizmával, vasalt egyenruhában és tollas kalappal? Hát legalább úgy, mint ma egy tábornok. Na de volt is tekintélye! Tartott is az rendet, ha kellett! Elég volt megjelennie, körülnéznie, és minden nagyszájú, kötekedő elkussolt. Mert tudták, hogy

nagy baj lesz, ha hóbörögni mernek... Szóval nagyapám büszkén ment az unokájával az úton. Én is kihúztam magam mellette. Amikor aztán a katólikus templomhoz értünk, mert az esett előbb az útba, finoman megfogta a fületem, és bependerített: *na, eridj, te pápista...* mondta. És ő ment tovább, a reformátusokhoz... Tudod Te Doki, milyen szép és elegáns világ volt az még akkor?

Te Doki!

Azért van mindig a Magyaroknak pár zseniális emberük. Például Bartók, Kodály, Lechner... vagy Kós Károly. Na, így kéne a dolgokat csinálni, mint ezek! Te tudtad, hogy Kós Károly Erdély háború utáni elcsatolásakor az utolsó induló vonattal utazott vissza? Igen, jól hallod, Erdélybe vissza! Pont fordított út ez, mint amit sokan megtettek akkor. Tehát nem Európába, mondjuk Svájcba vonatozott kényelmesen, ahol karrier és pénz várt volna rá. Mert oda is mehetett volna. A tehetsége, ismertsége megvolt hozzá. Ő ment a saját útján vissza Keletre, a zsúfolt utolsó mozdonyal a bizonytalan jövő felé. Mégis a jó irányban, tehát haza vitte az útja, az övéihez. És otthon nem sírt, hanem dolgozott. Népfőiskolát szervezett, tanított, írt és tervezett. Jövőt és házakat tervezett. De micsoda házakat! Te Doki! Azok ám a tündérpaloták! Mindegyik él, mert a jó ház az él! És mindegyik igazán élő házban jó élni. Tudod, éppen ebből lehet tudni, hogy egy ház jó-e. Ha jó a ház, akkor, aki benne lakik, annak jó érzés benne élni. Ez ilyen egyszerű. Én már rengeteg kitüntetést

kaptam. Szakmaiakat is, meg egyebeket is. Díszdoktora is vagyok jó pár intézménynek. Ezeknek örülök, ezek mindig megtisztelőek. Mégis mindig, minden tervemnél újra vizsgálom. És annak örülök igazán, ha a benne lakók szeretik a házat, amit éppen nekik terveztem. És bizony Károly bácsi épületeit jó nézni, és a házaiban is jó létezni. Elhiszed, hogy tündérek is laknak bennük? Most nem háborodtam meg, ez így van! Mert a házakban nem csak ember lakhat. Te Doki! Én azt gondoltam, hogy a mesék a házakról, amelyekben kísértetek járnak, tisztára marhaságok. Aztán jártunk az asszonnyal Skóciában. Te, azokban a fura hangulatú kastélyokban ott tényleg lakhatnak kísértetek. Ez ott szinte természetes. Ez ott a realitás. Szinte az lenne furcsa, ha nem járnának, mozognának bennük a kísértetek. Én is hallottam őket. De csak ott, Skóciában van ez így! Itt ez elképzelhetetlen. Ha itt is hallani kezdem a házakban mocorogni a szellemeket, akkor már baj van, akkor kezelhetsz... Szóval tudod milyen erő kellett a kibontakozó tehetőségű zseniális építészeknek akkor ehhez az úthoz, vissza a román világba, Erdélybe, az övéihez? Tiszta, biztos, önzetlen szeretet, erő kell ehhez! Hát ilyen egyszerű.

Te Doki!

Te tudtad, hogy amikor fiatalon Rudolf Steiner előadásait hallgattuk, akkor még mindenféle titokzatos körökbe jártunk, ahol felolvasták az előadásait? Volt például egy Török Sándor író vezette társaság. Az Ő mondandóját az antropozófiáról az emberektől zsúfolásig megtöltött lakásában a zongorája alatt kuksolva hallgattam. Azért ott, mert csak ott volt hely. Vagy volt egy zseniális orvos is, akit szerettem, az Enyingi Göllner Lajos doktor. Ő az akkori világ szigorú tiltása ellenére teljesen titokban praktizált az antropozófia sajátos szabályai szerinti orvoslással, és emellett akkor vezetőjük is volt a magyarországi antropozófusoknak. Aztán megismerhettem Steiner zse-

niális Goetheanum épületének fényképét, rajzait. Az az épület egyszerűen élt. Egészen új formákban egészen régi hagyományokat élesztve fel: élt. Annyira feltűnő volt, annyira erős volt a hatása, hogy túlságosan irritált bizonyos erőket. El is kellett tűnnie a Föld színéről. Nem engedték meg, hogy ebben a világban hasson tovább... És tudod, milyen házak vannak most ott Arlesheimben a régi, leégett Goetheanum szomszédságában? Te, a „követők” egyszerűen és kényelmesen lemásolták azt, amit Steiner nagyszerű intuícióval, élő formaként a múltból előhozva és a jelen valóságába álmódva megérezett, megértett és meg is alkotott. Amibe belevitte a saját lényét, tehetségét és a hely szellemét is. Mert a tervezőnek bizony megvan a maga nehézkes szellemi útja: maga és a világ megismerése. Ha ezt nem vállalja, akkor e helyett egyéniség- és élet nélkülívé hűlt utáztatokat, teljesen egyformára szabott házakat tervez és építet. Hasonlókat, unalmasakat és sokat, mert kell a pénz. Na, így aztán néhány helyen teljesen úgy néz ki a régi Goetheanum környéke is, mint a faiskola, fazonigazítás után.

Te Doki!

Tudod, eléggé különös világba érkezünk. Ez már nem olyan egyszerű, egyenes és átlátható, mint korábban volt. De ez nem baj. Ezeket a különös hatásokat egyáltalán nem kell kivédeni! Csak egyértelműen el kell tudni dönteni, hogy mi a valódi, és mi a mű világ? Hogy melyik úton indulok? Hogy felpuffasztott, csak egy fél napig ehető kenyeret eszek-e, vagy valódit vásárolok, amit akár egy hétig is ehetek. El kell dönteni, hogy sajátos, kinyomozhatatlan alkotókból álló táplálékot, vagy a termelőtől valódi élelmiszert akarok vásárolni. El kell döntennem, mit eszem! És ezt sorolhatnám tovább, hisz nem csak az evésről van

szó. A kérdés a szerelemről is szól. A TV-ről is szól. Hogy valamit gondolkodva akarok-e csinálni, vagy TV-t akarok nézni? Ha valaki nem jön rá, hogy az úgynevezett tömegkommunikáció a hamis információk logikusan és zseniálisan összeállított tömegét jelenti, aminek következtében egyre távolabb kerülök a valóság hangulatától, ha erre nem jövök rá, akkor kár rám egy szót is vesztegetni. Akkor úgy vagyok hülye, ahogy vagyok. Mese nincs! Ha azt hiszem, hogy a számítógép virtuális valósága helyettesíti a konkrét beszélgetést, ha azt hiszem, hogy az újságokban, a rádiókban, a TV-ben szerezhető kép a világról, Magyarországról, az azonos Magyarországgal, akkor egyéb hülyeséget is elhiszek. A komputernek óriási előnyei vannak, mert rengeteg információt hordoz. De azoknak az információknak a helyi értékük a világhoz viszonyítva hamis. Tudni kell, ha szerzek egy benyomást, akkor ez hol történt, mi volt a környezetemben? Éreznem kell a rengeteg megismerhetetlen összetevőt, ami az információ mögött áll. Ha én az információt egy számítógépről szedem, akkor ez nem így van! Rendkívül kis százalékát kapom meg az információnak akkor, ha számítógépen, a virtuális valóság közegéből kapom meg. Nem érzékelem és a tény nem jut el az agyamig, de a konkrét, a valóságból szerzett információk a maguk láthatatlan, és a nem érzékelt láthatatlan háttérvilágával együtt mégis súlyát és dramaturgiai értékét adják az aktuális történéseknek, eseményeknek.

Te Doki!

– Meddig fogok még élni? Azért kérdem, mert az orvosok csak mismásolnak, hümmögnek, nem mondanak semmit.

– Imre, az a helyzet, hogy mi, orvosok gyakran mismásolunk, mert mi

sem tudjuk a kérdésre a választ.

– Akkor most hagyd a ködösítést!

– Jó. Imre, az igazság az, hogy az orvoslás szabályai szerint tulajdonképpen már túlélted azt az időt, amelyet a betegségeddel átlagosnak nevezhetünk, de persze átlag nincs, így aztán...

– Hagyd abba!

– Szóval Imre, azt, hogy ettől fogva meddig élsz, azt a Jóisten és Te valahogy együtt szabjátok meg.

– Na végre! Értem... Tudod én mindig Szent Mihály embere voltam, az is szeretnék maradni most is. Szeretem az egyértelmű dolgokat. Ezeket megértem, meg is érzem határozottan, hogy a dolog rendben van, és akkor állok a rám szabott feladat elébe. Így van ez a betegséggel is. A halállal is... Én addig szeretnék élni, amíg a családommal még ép ésszel és lélekkel együtt lehetek, hogy ez a kép maradjon meg bennük rólam. Azt is szeretném, hogy ameddig élek, addig még dolgozhassak is. Tudod, szeretem az eleganciát. Úgy sejtem, hogy azt még a halálba is magunkkal visszük... Kérhetem én ezt Mihálytól?

Kedves Imre!

Köszönöm, hogy sok egyébvel együtt ezeket elmondtad nekem! Köszönöm, hogy szigorú tekinteted előtt állhattam. Egy éve Szent Mihálykor Te átköltöttél az angyalok közé, abba a világba, amit már itt a Földön is igyekeztél az életeddel, a házaiddal, az Utaddal nekünk megmutatni.

Mi, itt maradottak is mindnyájan keressük az Utat. Mindenki a sajátját önmagához és az éghez. Így aztán ahány ember, annyi út. A célunk, az a közös. A Te egyéni, utánozhatatlan utadat bejártad. Márpedig ha ez sikerül valakinek, akkor *a Jóisten mosolyog* – ahogy éppen Te szoktad mondani. És Te már azt is tudod, hogy az Ő mosolyáért érdemes volt megszületni.